

hez. Ezt a gyökeres változást, átalakulást leghívebben szemléltetik a korabeli német folyóiratok, amelyekből a szerző bőségesen merít: a felette érdekes és tanulságos adatok tömegét tervszerűen csoportosítja és szervesen sorakoztatja egymás mellé, amivel elejétől-végig élvezetes, lebilincselő olvasmányt nyújt. Két értékes függelék is van a tanulmánynak, amelynek követését melegen ajánljuk az ilyen monografiák szerzőinek: a kimerítő szakirodalom és a német tartalmi kivonat.

2. Márkus Gábor: *A XIX. századi magyar neveléstörténeti irodalom bibliografiája 1800—1914.* (Szeged, 1937, 43. l.). A szegedi egyetem pedagógiai-lélektani intézet közleményeinek. 11. sz.

Komoly, érdemes munka, amelyen meglátszik, hogy a szerző szorgalmasan bújta a fővárosi közkönyvtárakat (93) és a három pedagógiai lexikon betekintését sem hanyagolta el. A Bevezetés (3—11) áttekintést ad a szóban forgó irodalom történeti fejlődéséről, m. p. igen helyesen bezárólag 1914-ig, a világháború kitöréséig, „mert az 1900. év nem jelent szellemtörténeti cesurát“. Nagyjában méltatja a 3 korszakban mutatkozó fejlődést, jellegét, miközben utal a kiválóbb munkákra, sőt részben értékeli is, amivel nem mindig értünk egyet, pl. amikor Lubrich neveléstörténetét „az első magyar tudományos (sic!) neveléstörténetnek“ minősíti (7). Ezután közli a műveknek tárgykörök szerint való hármas csoportosítását, továbbá az elrendezésnek hármas szempontját: ismétlések elkerülése (ami nem mindig sikerült, sőt nem is sikerülhetett, mert egyik vagy másik munka tartalmilag 2, esetleg 3 helyre is kívánkozott) áttekinthetőség és időrendi felsorolás. A tulajdonképeni bibliografiai rész nem szorítkozik a teljes címek pusztá felsorolására (a lapszám több helyen hiányzik: 28, 35, 37, 38, 41, 80 stb.), hanem csoportonként és alcsoportonként ismét bevezető kommentárral szolgál.

A következő megjegyzésekkel csak bíráló fisztünknek óhajtunk eleget tenni a nélkül, hogy a szerző érdemét kétségbe vonnók. A 39—42. l. felsorolt munkák nagyobbára nem történelmi jellegűek, hanem általában a külföldi oktatásügyet és különböző intézményeit ismertetik. Klamarik János munkájának csak első 1881-iki kiadását említi, az 1883-belit nem (80). Hiányzik Szelényi Ödönnek „A magyar evang. nevelés története a reformációtól napjainkig“ c. alapvető munka, amely ugyan 1917-ben jelent meg, de a multat felölelő voltánál fogva még sem mellőzhető. A testnevelés és iskolai egészségügy története (84) felette fogyatékos (l. pl. a Magy. Pedag. Lexikon illető címszavait). Az ifjúsági önképzőkörökről szóló rész (36) is nagyon hiányos: a monográfia számára készült saját gyűjteményem még 21 munkát tartalmaz, továbbá 5 programtervezést, amelyekhez a Panyák-féle repertoriumnak még 4 értekezése járul. Schwarcz helyett (43, 81 stb.) Schvarcz irandó. Kár, hogy a szerző nem készített névmutatót, ami ilyen bibliografiai munkának hasznos, sőt nélkülözhetetlen kelléke. Végül megjegyzem, hogy a Magyarországon megjelent német nyelvű pedagógiai irodalom összeállításá folyik.

kf.

Kratofil Dezső : A geometria tanításának vezérkönyve. I. rész 284 oldalon 183 ábrával. Ára: 12.60.

A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára XVIII. kötete jelen mű, mely munka szerves folytatása a Mennyiségtan az élet iskolájában c. könyvnek. Három fejezetre oszlik:

Első rész tartalmazza a geometria tanításának történetét. Az ókori geometria tanítás ismertetése után a középkori geometriatanítás történeti fejlődését tárgyalja.

A XIV. századtól kezdve századonként ismerteti szerző a század matematikusait és azok módszereit. Részletesen tárgyalja a Ratio Educationist, a polgári iskolai tantervek kialakulását, és a geometria tanításával kapcsolatos tantervi utasításokat.

A mű második része a geometria tanításának módszertanával foglalkozik. Szerző ebben a fejezetben a geometria tanításának célját a Polgári Iskolai Tanterv és Utasítás szerint adja meg. Miután a tanítás középpontjában a problémák állanak, azért részletesen foglalkozik a mértannal kapcsolatos feladatokkal. (Megfigyelési, ábrázolási, becslési, mérési és számítási feladatokkal). Hangsúlyozza, hogy a geometria tanításánál a szemlélet, az ábrázolás, becslés és számítás egyaránt fontosak.

A harmadik részben részletesen találjuk feldolgozva a polgári fiúiskola I. osztályának anyagát 40 pontban. A részletes feldolgozásnál, mint szerző írja az Előszóban, „az volt a feladatunk, hogy a szaktanár részére tervszerű összefüggésben mennél több olyan módszeres eljárást és elgondolást tárjunk fel, melyeket a tanításban gyümölcsözőleg érvényesítünk.“ Az egyes fejezetek igen részletesen vannak kidolgozva, ami a könyv értékét csak emeli. Egy észrevételünk azonban volna. A trapézok csoportosításánál nem járhatunk el úgy, mint azt szerző teszi, mert csoportosítani csak bizonyos szempont szerint lehet. A trapézokat nem csoportosíthatom úgy, hogy vannak egyenlőszárú, derékszögű és általános trapezok. Vagy szögei, vagy oldalai szerint csoportosíthatom.

A sok és igen jól sikerült ábra a mondanivalót csak még világosabbá teszi.

Szerző e könyv megírásával és kiadásával nagy és értékes tapasztalatainak legjavát adta. A könyvet már régen nélkülözte a polgári iskolai tanárság s bizonyára olyan szívvesen fogadja, mint amilyen szívvesen írta és bocsátotta azt szerző a kártyáskak rendelkezésére.

Babiczy Ede.

Buday Géza: Mérges. Ifjúsági elbeszélés Szerencsi Zoltán rajzaival. Szeged, 1938. Szerző kiadása.

Mérges a hőse az elbeszélésnek, a bölcs kutya, a gyermekek gyámola, igazságosztó, védelmező „lovag“, gonosz lóköltők leleplezője. Persze, nemcsak róla esik szó a mese folyamán, de Mérges áll a cselekmény középpontjában. Az író annyi melegséggel és szemléletességgel ír róla, hogy szinte emberi közelségbe hozza hozzánk. Így aztán kiegészítő figurája az elbeszélés két másik „jó“ hőségének, a nemes-szívű nagyapónak, aki, mint hős honvéd, Damjanich seregében verte a rácokat és János bácsinak, a parádés kocsisok gyöngyének, aki ízes magyar szóval tud mesét mondani. Persze „rossz“ ember is szerepel a történetben. Ez Mayer Poldi, a megtollasodott idegen, a lóköltők minden hájjal megkent orgazdája. A cselekmény lassan bonyolódik és nem ver nagy hullámokat, de a vidéki magyar élet említett alakjainak plasztikus megrajzolása, főleg pedig Mérges megható sorsú szerepeltetése mindvégig lebilincseli az olvasót. Itthoni világgal, itthoni alakokkal és problémákkal (a falu eladósodása, idegenek megtollasodása) ismerkedik meg a magyar diák és így elmondhatjuk, hogy ez az elbeszélés, a szó legnemesebb értelmében, szórazottatva tanít.

Vajtai István.

Buday Géza: Krasznabecsi háború. Sch. Kovács Kálmán rajzaival. Magyar könyvbarátok kiskönyvei. VI. évf. 5. sz. Budapest. Egyetemi nyomda.

Fenti ifjúsági regény annak a tételnek az igazolására íródott, hogy „akik ke-